

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
КІРОВОГРАДСЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

РЕКОМЕНДАЦІЇ

10.05.2018 р.

м. Кропивницький

№01-11/27-рк/к

Благовіщенська районна державна адміністрація
Бобринецька районна державна адміністрація
Вільшанська районна державна адміністрація
Гайворонська районна державна адміністрація
Голованівська районна державна адміністрація
Добровеличківська районна державна адміністрація
Долинська районна державна адміністрація
Знам'янська районна державна адміністрація
Кіровоградська районна державна адміністрація
Компаніївська районна державна адміністрація
Маловисківська районна державна адміністрація
Новгородківська районна державна адміністрація
Новоархангельська районна державна адміністрація
Новомиргородська районна державна адміністрація
Новоукраїнська районна державна адміністрація
Олександрівська районна державна адміністрація
Олександрійська районна державна адміністрація
Онуфріївська районна державна адміністрація
Петрівська районна державна адміністрація
Світловодська районна державна адміністрація
Устинівська районна державна адміністрація

Про запобігання порушенням
законодавства про захист
економічної конкуренції

Голова Кіровоградського обласного територіального відділення
Антимонопольного комітету України, розглянувши подання відділу досліджень і
розслідувань від 10 травня 2018 року № 13-П/ВДР ,

ВСТАНОВИВ:

За результатами розгляду численних скарг громадян щодо підвищення
автомобільними перевізниками тарифів на перевезення пасажирів на відповідних
автобусних маршрутах загального користування, Кіровоградським обласним
територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Відділення)
було проведено відповідне дослідження та встановлено наступне.

Відповідно до пункту 8 статті 16 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» місцеві державні адміністрації в межах, визначених Конституцією і законами України, здійснюють на відповідних територіях державний контроль за додержанням правил торгівлі, побутового, транспортного, комунального обслуговування, законодавства про захист прав споживачів.

Пунктом 2 статті 20 цього ж Закону встановлено, що місцева державна адміністрація забезпечує організацію обслуговування населення підприємствами, установами та організаціями житлово – комунального господарства, зв'язку, телебачення, радіомовлення, торгівлі, побутового обслуговування незалежно від форм власності.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про автомобільний транспорт» державне регулювання та контроль у сфері автомобільного транспорту спрямовані, зокрема, на забезпечення балансу інтересів держави, органів місцевого самоврядування, користувачів транспортних послуг та підприємств, установ, організацій, інших юридичних та фізичних осіб – суб'єктів господарювання на автомобільному транспорті незалежно від форм власності. При цьому державне регулювання та контроль у сфері автомобільного транспорту реалізується шляхом проведення центральними та місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування економічної, **тарифної**, науково-технічної та соціальної політики, ліцензування, стандартизації та сертифікації на автомобільному транспорті, задоволення потреб автомобільного транспорту в паливно-енергетичних і матеріально-технічних ресурсах і транспортних засобах.

Статтею 10 Закону України «Про автомобільний транспорт» визначено, що тарифна політика на автомобільному транспорті має сприяти вирішенню, зокрема, таких завдань, як **забезпечення стабільності, прозорості та прогнозованості тарифів**.

Відповідно до статті 7 Закону України «Про автомобільний транспорт» забезпечення організації пасажирських перевезень покладається, зокрема:

на приміських автобусних маршрутах загального користування, що не виходять за межі району, - на районні державні адміністрації.

Враховуючи викладене, у відповідних районних державних адміністрацій наявні повноваження та функції контролю за перевізниками, які здійснюють обслуговування пасажирів на маршрутах загального користування на відповідних територіях.

До введення в дію постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 №240 «Про внесення змін у додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.1996 №1548» (далі - Постанова №240), тобто до 06.05 2015 р., тарифи на перевезення пасажирів автобусами, що працюють у звичайному режимі руху, перебували в державному регулюванні, а саме: тарифи на перевезення пасажирів автобусами, які працюють у звичайному режимі руху на приміських та міжміських автобусних маршрутах, встановлювались обласними державними адміністраціями.

Отже, після прийняття Постанови №240, державне регулювання вартості послуг з перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування було відмінено, та у такий спосіб перевізники отримали право на встановлення тарифів з перевезення пасажирів автобусами, які працюють в звичайному режимі руху на приміських та міжміських автобусних маршрутах.

Разом з тим сама відміна державного регулювання тарифів на послуги з перевезення пасажирів не позбавила відповідні державні органи контрольних функцій в питанні ціноутворення на ці послуги та не відмінила необхідність забезпечення обґрунтованості таких тарифів.

Так, відповідно до статей 43 і 44 Закону України «Про автомобільний транспорт», визначення автомобільного перевізника на автобусному маршруті загального користування здійснюється виключно на конкурсних засадах, організація проведення конкурсу та визначення умов перевезень покладаються на органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування. Зокрема, згідно з частиною третьою статті 43 Закону, на конкурс виносяться маршрути із затвердженими паспортами. У свою чергу паспорт маршруту визначається Законом як документ, що містить схему маршруту, розклад руху, **таблицю вартості проїзду**, графіки режимів праці та відпочинку водіїв тощо .

Відповідно до пункту 10 Порядку проведення конкурсу з перевезення пасажирів на автобусному маршруті загального користування, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.12.2008 №1081 (далі – Порядок), організатор затверджує умови конкурсу, в тому числі обов'язкові, відповідно до статті 44 Закону України «Про автомобільний транспорт». Крім обов'язкових умов, організатор може затверджувати додаткові умови конкурсу (наявність у перевізника GPS – системи, встановленої на транспортних засобах, які пропонуються для роботи на автобусному маршруті, тощо).

Отже, запропонована перевізниками вартість перевезення пасажирів може фіксуватись під час проведення конкурсу.

Згідно зі статтею 31 Закону України «Про автомобільний транспорт» відносини автомобільного перевізника, що здійснює перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування міських, приміських та міжміських, які не виходять за межі території області (внутрішньообласні маршрути), із органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування визначаються договором про організацію перевезень пасажирів на автобусному маршруті загального користування, в якому встановлюються: перелік маршрутів загального користування, які буде обслуговувати автомобільний перевізник, умови організації перевезень, показники якості транспортного обслуговування населення, термін роботи автомобільного перевізника, зобов'язання органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо облаштування маршруту, підтримки проїзної частини автомобільної дороги та під'їзних шляхів у належному стані (тільки для міських автобусних маршрутів), **розмір компенсації витрат автомобільного перевізника внаслідок перевезення пільгових пасажирів та регулювання тарифів, механізм їх виплати.**

Згідно з Правилами надання послуг пасажирського автомобільного транспорту (затвержені постановою Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997р. №176 (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 26 вересня 2007 р. №1184, з подальшими змінами) (далі – Правила), регулярні перевезення організують відповідні органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування (організатори регулярних перевезень) згідно з програмами розвитку автомобільного транспорту на відповідній території **з метою задоволення потреби населення у перевезеннях з урахуванням пропозицій громадян, підприємств, установ, організацій і перевізників (п. 14).**

Відповідно до частини першої статті 910 Цивільного кодексу України за договором перевезення пасажирів одна сторона (перевізник) зобов'язується перевезти другу сторону (пасажирів) до пункту призначення, а в разі здавання багажу – також доставити багаж до пункту призначення та видати його особі, яка має право на одержання багажу, а пасажир зобов'язується сплатити встановлену плату за проїзд, а в разі здавання багажу – також за його провезення.

Згідно з Правилами, за договором перевезення пасажирів автобусом перевізник зобов'язується безпечно перевезти пасажирів до пункту призначення, а в разі здавання ним багажу – доставити до пункту призначення багаж та видати його пасажирів або уповноваженій ним особі. Пасажир зобов'язується внести встановлену плату за проїзд, а в разі здавання багажу до багажного відділення – плату за його перевезення (п. 40). Пасажир повинен мати квиток на проїзд в автобусі, а в разі запровадження автоматизованої системи обліку оплати проїзду – електронний квиток та документи для пільгового проїзду. Квиток дійсний тільки на зазначені у ньому дату і маршрут руху. У разі перевезення багажу пасажир повинен мати квитанцію на перевезення багажу (п. 41).

Отже, найважливішою умовою договору перевезення пасажирів на автобусних маршрутах загального користування є вартість проїзду.

Враховуючи, що вартість проїзду повинна затверджуватися як частина паспорта маршруту і, крім того, є істотною умовою договору про перевезення, під умовами організації перевезень, які встановлюються у договорах про організацію перевезень пасажирів на автобусному маршруті загального користування, що укладаються між

районними державними адміністраціями та перевізниками, слід розуміти також і **ціну (вартість) перевезення пасажирів**, тим більше, що перевізники під час проведення конкурсу для визначення відповідного перевізника на автобусних маршрутах загального користування мають змагатися між собою, у тому числі за допомогою пропозиції встановлення відповідної ціни (вартості) послуг перевезення.

Пунктом 55 Порядку передбачено, що організатор конкурсу має право достроково розірвати договір (позбавити дозволу) з автомобільним перевізником, зокрема у разі порушення ним умов договору (дозволу).

У такий спосіб відповідні органи влади, які є організаторами пасажирських перевезень на відповідній території, повністю відповідають за організацію належного перевезення пасажирів, визначення на конкурсних умовах перевізників, укладення договорів з такими перевізниками, **та контролю за дотриманням вказаними перевізниками відповідних умов перевезень і державних соціальних стандартів.**

Отже, органи влади мають здійснювати контроль за виконанням умов укладених із автомобільними перевізниками договорів, у тому числі і в частині **формування та зміни тарифів як невід'ємної частини цих договорів.**

Тобто, питання обґрунтованості ціноутворення пасажирських перевізників, які виконують рейси, що не виходять за межі відповідних районів, знаходиться у площині контролю договірних взаємовідносин між автомобільними перевізниками та відповідними районними державними адміністраціями.

Разом з тим, за наявною у територіальному відділенні інформацією, більшість районних державних адміністрацій, що є організаторами перевезень пасажирів на приміських автобусних маршрутах у межах району:

- 1) не висувають вимогу до перевізників під час їх конкурсного відбору щодо визначення ними вартості, за якою вони мають намір перевозити пасажирів на відповідних автобусних маршрутах, що є об'єктами конкурсу;
- 2) не визначають у договорі з переможцем конкурсу як істотну умову ані вартість перевезення пасажирів, ані порядок її зміни.

Отже, більшість районних державних адміністрацій не виконують покладених на них Законами України «Про місцеві державні адміністрації», «Про автомобільний транспорт» та іншими нормативними документами повноважень щодо організації перевезень пасажирів автомобільним транспортом загального користування і здійснення державного регулювання та контролю у сфері автомобільного транспорту.

Внаслідок самоусунення районних державних адміністрацій від контролю за встановленням (зміною) автомобільними перевізниками тарифів на перевезення пасажирів на приміських маршрутах під час організації перевезень пасажирів у відповідних районах відбувається необґрунтоване підвищення перевізниками тарифів на проїзд та, як наслідок, виникнення соціальної напруги та обурення населення.

Крім того встановлено, що районними державними адміністраціями під час проведення конкурсів з визначення переможців на перевезення пасажирів на приміських автобусних маршрутах, взагалі не розглядається така умова конкурсу, як вартість перевезення.

Тобто, при визначенні перевізників на відповідні приміські маршрути районні державні адміністрації не враховують пропозиції перевізників щодо ціни (вартості) перевезення пасажирів та не розглядають ціну (вартість), за якою перевізник буде здійснювати перевезення пасажирів автомобільним транспортом.

Отже, системна бездіяльність відповідних районних державних адміністрацій, а саме: усунення від здійснення контролю у сфері автомобільного транспорту в частині встановлення/зміни автомобільними перевізниками тарифів на послуги з перевезення пасажирів автомобільним транспортом на приміських маршрутах загального користування, може призвести до виникнення ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Враховуючи викладене, з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, керуючись пунктом 15 частини першої статті 17 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», Кіровоградське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України надає Благовіщенській, Бобринецькій, Вільшанській, Гайворонській, Голованівській, Добровеличківській, Долинській, Знам'янській, Кіровоградській, Компаніївській, Маловисківській, Новгородській, Новоархангельській, Новомиргородській, Новоукраїнській, Олександрівській, Олександрійській, Онуфріївській, Петрівській, Світловодській, Устинівській районним державним адміністраціям такі обов'язкові для розгляду

РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Забезпечити перевірку вже укладених (чинних) договорів на перевезення пасажирів автомобільним транспортом на приміських маршрутах, укладених районними державними адміністраціями з автомобільними перевізниками, на наявність таких умов організації перевезень, як вартість перевезення пасажирів (тарифів), та порядок зміни перевізниками вартості перевезення пасажирів (тарифів), а за відсутності таких умов – ініціювати внесення відповідних змін до укладених договорів з перевізниками.

2. Внести зміни до Умов проведення конкурсу з перевезення пасажирів, передбачивши у їхньому складі додаткові умови для визначення автомобільного перевізника для роботи на маршруті, а саме: врахування пропозицій перевізників щодо ціни (вартості) перевезення пасажирів.

3. Забезпечити проведення конкурсного відбору перевізників з урахуванням вартості їх послуг, за результатами якого укладати договори про організацію перевезень пасажирів, в яких передбачити, зокрема:

3.1. Вартість проїзду, за якою перевізники будуть здійснювати перевезення пасажирів автомобільним транспортом.

3.2. Умови, за яких можлива зміна перевізниками вартості (тарифів) на перевезення пасажирів автомобільним транспортом, та порядок (умови) ініціювання та внесення таких змін у договори.

Рекомендації органів Антимонопольного комітету України є обов'язковими для розгляду органами і особами, яким вони надані.

Про результати розгляду цих рекомендацій повідомити Кіровоградське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України у 30 – денний строк з дня їх отримання.

Голова Відділення

Л. Гречана

СПИСОК
рекомендованих листів, згрупованих внутрішніх поштових відправлень
Кіровоградського обласного територіального відділення АМКУ

№ з/п	Кому призначено, найменування організації	Адреса призначення	Примітка
1	Благовіщенська районна державна адміністрація	вул. Героїв України, 72, м. Благовіщенське, Благовіщенський р-н, Кіровоградська обл., 26400	
2	Бобринецька районна державна адміністрація	вул. Незалежності, 80, м. Бобринець, Бобринецький р-н, Кіровоградська обл., 27200	
3	Вільшанська районна державна адміністрація	вул. Центральна, 40, сmt. Вільшанка, Вільшанський р-н, Кіровоградська обл., 26600	
4	Гайворонська районна державна адміністрація	пл. Героїв Майдану, 5, м. Гайворон, Гайворонський р-н, Кіровоградська обл., 26300	
5	Голованівська районна державна адміністрація	вул. Соборна, 48, сmt. Голованівськ, Голованівський р-н, Кіровоградська обл., 26500	
6	Добровеличківська районна державна адміністрація	вул. Незалежності, 112, сmt. Добровеличківка, Добровеличківський р-н, Кіровоградська обл., 27000	
7	Долинська районна державна адміністрація	вул. Соборності України, 28, м. Долинська, Долинський р-н, Кіровоградська обл., 28500	
8	Знам'янська районна державна адміністрація	вул. Михайла Грушевського, 17, м. Знам'янка, Кіровоградська обл., 27400	
9	Кіровоградська районна державна адміністрація	вул. Дарвіна, 25, м. Кропивницький, 25014	
10	Компаніївська районна державна адміністрація	вул. Паркова, 4, сmt. Компаніївка, Компаніївський р-н, Кіровоградська обл., 28400	
11	Маловисківська районна державна адміністрація	вул. Центральна, 78, м. Мала Виска, Маловисківський р-н, Кіровоградська обл., 26200	
12	Новгородківська районна державна адміністрація	вул. Криворізька, 11, сmt. Новгородка,	

		Новгородківський р-н, Кіровоградська обл., 28200	
13	Новоархангельська районна державна адміністрація	вул. Центральна, 31, смт. Новоархангельськ, Новоархангельський р-н, Кіровоградська обл., 26100	
14	Новомиргородська районна державна адміністрація	вул. Соборності, 112, м. Новомиргород, Новомиргородський р-н, Кіровоградська обл., 26000	
15	Новоукраїнська районна державна адміністрація	вул. Соборна, 59, м. Новоукраїнка, Новоукраїнський р-н, Кіровоградська обл., 27100	
16	Олександрівська районна державна адміністрація	вул. Незалежності України, 78, смт. Олександрівка, Олександрівський р-н, Кіровоградська обл., 27300	
17	Олександрійська районна державна адміністрація	вул. Шевченка, 132, м. Олександрія, Кіровоградська обл., 28000	
18	Онуфріївська районна державна адміністрація	вул. Центральна, 11, смт. Онуфріївка, Онуфріївський р-н, Кіровоградська обл., 28100	
19	Петрівська районна державна адміністрація	вул. Святкова, 20, смт. Петрове, Петрівський р-н, Кіровоградська обл., 28300	
20	Світловодська районна державна адміністрація	вул. Героїв України, 14, м. Світловодськ, Кіровоградська обл., 27501	
21	Устинівська районна державна адміністрація	вул. Ювілейна, 2, смт. Устинівка, Устинівський р-н, Кіровоградська обл., 28600	

Разом 21 шт.

Ст. інспектор загального відділу

Прийняв
